

Teatrul de Nord din Satu Mare

—secția română

• OȚELUL

dramatizare după

C. Chiriță

• RĂZBOIUL VACII

de Roger Avermaete

În al cincilea an de existență, colectivul român din Satu Mare se prezintă — în ciuda necontenitelor fluctuații și a numărului restrins de cadre artistice — integrat în circuitul teatral al țării cu un repertoriu valoric și programatic gândit. Problema numărului unui a teatrului fiind publicul, afișul acestei stagiuni a căutat să îmbine, în măsura posibilităților concrete, sarcinile artistice, educativ-ideologice cu nevoia de amuzament și destindere a unui public neomogen, cu un gust în formare, dornic să învețe, dar insuficient antrenat în frecventarea și aprecierea actului teatral. Ca atare, preocuparea pentru piesa românească și, mai ales, pentru textul de actualitate se vrea necesară și programatică, rezultatele fiind notabile. După *Buna noapte nechemată*, regizorul Mihai Raicu a ales pentru această stagiune romanul lui Constantin Chiriță, *Oțelul*, în primul rând, credem, pentru valoarea de substanță tematică a cărții. Prea puțin fiind, totuși, piesele inspirate direct din viața unui centru muncitoresc, apelul la proza lui Constantin Chiriță, desfășurată pe fundalul unui mediu siderurgic, are drept rezultat un bun decupaj scenic, apt să suscite interesul unor spectatori familiarizați cu problemele și atmosfera *Oțelului*. În maniera unui scenariu cinematografic, dramatizarea selectează din bogatul material epic amănuntele semnificative, pentru punctarea ei torva fire tematică și problematice, înnodându-le în suita unor foarte scurte secvențe. Identificăm, așadar, tema luptei dintre mentalități, înfruntarea noului și vechiului în conștiință și în știință, deopotrivă cu portretizarea unor tipologii de muncitori aparținând unor generații diferite, de la bătrînul „leu” al otelăriei, neîntrecut practicant, dar refractar la noile metode tehnice, la tînărul ucenic, venit de la țară, aflat la

inceputul drumului ce transformă țărănul în muncitor.

Meritul principal al adaptării îl găsim în capacitatea de a desena o lume în devenire, cu destine ce se înlăntuie, profund implicate în angrenajul social ce modelează o nouă conștiință. Fără îndoială că dramatizarea, prin însăși natura genului, renunță la prolixitatea și nuanțele prozei, folosind — puțin prea mult — contrastul alb-negru în dauna cromatismelor psihologice complicate. Totuși, din liniile fugare ale unor schițe în creion, se conturează cu generozitate portretul unei epoci nu prea îndepărtate, în care regăsim tinerețea și elanul luptei revoluționare pentru industrializare, dar și naivitățile unor procedee literare, cu conflicte de schemă-tip și replica demodată a unor eroi „fără pată”.

Transcripția scenică e fidelă construcției dramatice, sobrietatea caracterizărilor și simplitatea înfruntărilor fiind caracteristicile dominante ale montării lui Mihai Raicu. Decorul, conceput pe turnantă (scenografia Mihai Tofan) în culori șterse (chiar mohorite, dominantă cenușiului fiind de-a dreptul apăsătoare) e funcțional, permițind o desfășurare rapidă a acțiunilor, alternanța cadrelor necesitînd minime detalii de atmosferă. În această ambianță austeră, care dă o tonalitate ușor patetică bătăliei pentru oțel, — impresie accentuată și de fundalul sonor pe muzică de Beethoven (e implicată aici, evident, metafora călirii caracterelor și modelării conștiințelor — actorii s-au sunos cerințelor unui joc simplu, suplu, realist, bazat pe sinceritatea trăirilor și spontaneitatea reacțiilor. Spectacolul beneficiază de experiența actoricească a lui Ion Tîfor (Voicu), de prospețimea mijloacelor profesionale deținute de Petre Moraru (Crișan), de dăruirea generoasă în compozițiile realizate de Costin Popescu (Pascal), Ion Haiduc (Piculină), Petre Panait (Busuioc); se retin și petele de culoare aduse de Cornelia Bloos (Maria), Viorica Suciu (Ruxandra) și Virginia Rogin (Iulia), la care mai adăugăm scurtele, dar exactele apariții ale lui Andras Gvula (Covaci), Constantin Dumitra (Albu), Nicolae Nicolae (Pavel). Frustrat de nuanțele și meandrele psihologiei personajului, rolul inginerului Benedict Moruzi a apărut vag schematic, lipsit de logică comportamentală, dar viața nu i-o putem atribui actorului Marcel Popa, corect în expunere dramatică, ci categoric dramatizării.

★

Posibilitățile profesionale ale colectivului, atestate cu bune rezultate în montarea *Oțelului*, se reconfirmă și în spectacolul cu piesa dramaturgului flamand Roger Avermaete, *Războiul vacii*. Acest text care a început să circule în stagiune, — deocamdată în partea de nord-vest a hartei noastre teatrale — fără să aibă mari valori literare, e util într-un repertoriu, fiindcă dincolo de mesajul său de critică socială (farsă satirică la adresa

Ion Haiduc, Marcel Popa și Petre Moraru în „Războiul vacii” de Roger Averbacte

războaielor absurde și nedrepte) stimulează fantezia artistică. E un text ce invită la descătușarea resurselor fizice și poate stîrni pofta de joc a unei trupe dormice „să facă teatru”. Dintr-un anumit punct de vedere, și anume, cel al actorilor, colectivului român din Satu Mare i-a priit prezența tinărului absolvent al clasei de regie, Alexandru Tocilescu. Candidatul la titlul de regizor a pretins prospețime în expresie, izbutind să stimuleze răspunsuri actricești spontane, bazate pe încercări de vizualizare, vocație a pantomimei și multă mișcare. Așadar, ca antrenament actoresc, *Războiul vacii* a fost un binevenit prilej de scuturare a unor deprinderi de joc rutiniere, convenționale, o „reciclare” a uneltelor. Efectele acestui antrenament s-au resimțit în compoziția lui Ion Tifor — modelată pe mișcare comică și încercare de sincronizare a replicii cu gestul, în verva fizică manifestată de Petre Moraru și Ion Haiduc (din nou Petre Moraru se dovedește un actor cu un registru variat, cu disponibilități multiple); în arlechinada tinărului Petre Panait și eforturile de obținere a unui ritm, ton și mișcare adecvată, cheltuite de Costin Popescu, Marcel Popa, Nae Nicolae și Al. Mitea. Ca rezultat final și finit, spectacolul rămîne însă discutabil, impresia generală fiind de montare tip „Cassandra”, cu studenți ai clasei de regie. Montare imprecisă în accente dramatice și îndoielnică în rigoarea gustului regizoral. La aceasta contribuie și scenografia lui Georges Coulin care a utilizat un colaj de elemente eteroclite pe un fundal circular, impunînd un spațiu închis, o claustrare ce încheie zborul imaginației în cazul acestui spectacol, ce pretinde, dimpotrivă, deschidere și alternare de spații; dacă intenția scenografică e limpede în dorința obținerii unei imagerii naive, medievale, inspirată de iconografia „images d'Épinal” și pictura vameșului Rousseau, nesatisfăcătoare e realizarea.

Spectacolul obosește prin abundența exagerată a soluțiilor, vîlmășagul de gaguri, și

torentul de „găselnițe”, mișcarea excesivă impunînd pleonasmul pe replică cu o vizualizare ostentativă a cuvîntului. Obstinația regizorului de a nu renunța la nici un truc și nici o idee, descurajează chiar pe cel mai zelos spectator în urmărirea ideilor autorului și a firelor acțiunii. Regăsim aici ramele montării lui Tocilescu cu *Sinziana și Pepelea*, pe scena de la I.A.T.C., lipsite însă de suportul unor ferme interpretări profesioniste. Ceea ce pe scena de la Cassandra suna în general inedit, proaspăt, tineresc, cu spirit și pertinentă, la Satu Mare pare „dăjà vu”, plicticos, ușor deșuchiat și impertinent. Totuși *Războiul vacii* nu trebuie considerat drept un eșec al stagiunii, experiența înținerii colectivului cu un reprezentant al tinereii școlii de regie permițînd negreșit, mai tîrziu, să-și demonstreze fecunditatea prin potențialul de soluții și energii motrice acumulate. Urmează ca aceste așteptări să fie confirmate de celelalte ridicări de cortină ale stagiunii.

Mira Iosif

Teatrul de Nord
din Satu Mare
— secția maghiară —

• NUMĂRĂTOAREA COPACILOR

de Kocsis Istvan

• CEL CARE S-A DOVEDIT LAȘ ÎN DRAGOSTE

de Illes Endre

Colectivul maghiar al Teatrului de Nord din Satu Mare se află la a treia întîlnire cu dramaturgia lui Kocsis Istvan. Scriitorului i s-au reprezentat aici, încă în 1969, *Marele jucător*, apoi, în 1971 *Amurgul lui Bolyai Ianos*, iar recent *Numărătoarea copacilor*, de